

**ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Ліман Френк Баум

ЧАРІВНИК КРАЇНИ

Оз

Харків
«Фоліо»
2019

Глава 1
УРАГАН

Дороті жила в малій хатинці посеред безкраїх прерій Канзасу. Жила вона разом із дядечком Генрі, який був звичайнісіньким фермером, і тітонькою Ем, дружиною звичайнісінького фермера. Дерев'яна хатинка, в якій вони жили, була маленька, бо деревину доводилося везти здалеку хурами. Невелика хатинка мала чотири стіни, долівку й дах, які разом склали одну-єдину кімнату, а в кімнаті тулилася стара іржава грубка, а ще буфет для посуду, стіл, три чи чотири стільці та два ліжка: одне більше — для дядечка Генрі та тітоньки Ем, — в одному кутку, а менше, для Дороті, — в іншому.

У хатинці зовсім не було горища, та й льоху теж, якщо не вважати за льох невелику схованку під хатиною на випадок урагану, куди всі могли б укритися, якби здійнявся один із тих лютих смерчів, що часом трапляються в цих краях і здатні змести на своєму шляху навіть і більший будинок. Тому просто посеред кімнати була ляда, а під лядою — драбина, яка вела вглиб темної схованки.

Коли Дороті виходила з дому, то навкруги, скільки сягне око, стелилася без-

межна сіра прерія. І куди не поглянеш — ані деревця, ані хатинки — до самого небокраю оку ні за що зачепитися. Під пекучим сонцем орана земля запеклася, всіялася тріщинками, навіть травинки пожухли і тепер були не зеленими, а такого ж попелястого кольору, як і все довкола. Колись дерев'яну хатинку було пофарбовано, та на сонці фарба взялася пухирями й облущилася, а рештки фарби змили дощі, і тепер хатина виглядала сірою та непривітною, як і земля й трава.

Коли тітонька Ем уперше сюди потрапила, вона була в'юнкою доладною молодницею. Та сонце й вітер змінили її також. Вони загасили веселі іскринки в її очах, залишивши їм усе той же сірий і безрадісний колір, вивітрився рум'янець на щоках і червінь на вустах, і вони теж посіріли. Вона й сама неначе всохла і вже ніколи не посміхалася.

Дороті була сиротою і коли вперше приїхала до них, Ем з незвички аж здригалася від дитячого сміху. Вона зойкала й хапалася рукою за серце кожного разу, коли чула дзвінкий дитячий голосок, і тільки чудувалася, чому тут може радіти маленька дівчинка.

А дядечкові Генрі й поготів було не до сміху. Зранку й до вечора він працював у поті чола і що таке радість — зроду не відав. Він також був увесь сірий — від довгої сивої бороди до запилених шкарубких черевиків. Вигляд у нього був суворий та невідрадний, і здебільшого він мовчав.

Єдиною відрадою ж для Дороті був Тото. Це він не давав їй нудьгувати та скрашував сірість буденщини. На відміну від усього іншого, Тото був не сірий, а чорний. Тото звали песика; у нього були довгі шовковисті кудлі і чорні, неначе намистинки, оченята, які кумедно виблискували обабіч потішного носика-гудзика. З ранку й до вечора Тото міг гратися, і Дороті гралася з ним — вона гаряче його любила.

Утім, нині їм було не до ігор. Дядечко Генрі сидів на порозі і з тривогою вдивлявся в небо, яке виглядало сьогодні навіть сіріше, ніж зазвичай. Дороті стояла в дверях з Тото на руках і також дивилася в небо. Тітонька Ем мила посуд.

Аж раптом усі почули, як десь далеко з північного боку сердито загув вітер. Дядечко Генрі та Дороті побачили, як генген високою травою пішли хвилі, провіщаючи ураган. А потім почувся пронизливий свист у повітрі, але вже з півдня. Вони повернулися в той бік і побачили, як трава аж забурунилася.

Дядечко Генрі рвучко підхопився.

— Емо, насувається ураган! — гукнув він у глиб хатинки. — Нагляну за худобою. — І він похопився до хліва, — до корів та коней.

Тітонька Ем кинула поратись і підбігла до дверей. Визирнула і збагнула, яка небезпека насувається.

— Дороті! — гукнула вона на бігу. — Мерщій у льох!

Тото вискочив у Дороті з рук і з переляку чкурнув під ліжко, дівчинка кинулася його витягати. Переполохана тітонька Ем, піднявши ляду, вже злізла по драбині в глиб схованки.

Дороті вдалося впіймати песика, й вона метнулася слідом за тітонькою. Та коли вона була вже на півшляху до рятівної ляди, почувся несамовитий рев вітру, хатинку трусонulo так, що Дороті покотилася по підлозі.

І раптом трапилося от що. Двічі, а може, й тричі хатинка обернулася навколо себе та повільно здійнялася у повітря. Дороті відчула, наче вона піднімається на повітряній кулі. Північний та південний вітри зустрілися саме над хатинкою, і вона опинилася, як то кажуть, в епіцентрі циклону, в його «оці». Там буревію зазвичай немає, але потужна круговерть завихрює все, що всередині, догори — саме це й трапилося з хатинкою. Вона здіймалася

все вище й вище, аж поки не досягла гребеня урагану і там зависла, а тоді її понесло все далі й далі, як ту пір'їну, в далеку далечінь.

Навколо зависла густа пітьма, несамовито завивав вітрисько, але хатинку вже так не гойдало. Тож після першого пориву, коли хатину добряче трусонуло, тепер вона була неначе немовля, яке дбайливо колишуть у колисці.

А от Тото все це геть не подобалося. Він голосно дзявкав і гасав з кутка в куток. Дороті ж принишкла на підлозі й думала-гадала: чим усе це скінчиться? У метушінні Тото одного разу ледве не провалився у відкриту ляду сховища. І вже сягнув туди; і на якусь мить Дороті здалося, що вона його вже втратила назавжди. Та наступної миті вона помітила, що з ляди стирчать довгі вуха; бо, як не дивно, підйомна сила вітру не давала йому впасти. Дівчинка не розгубилася, підповзла ближче, втягла песика за вуха досередини і завбачливо зачинила ляду.

Вони зіщулено сиділи отак не знати скільки. Врешті-решт, Дороті переборола свій первісний страх; та все ж їй було не по собі; вітер вив так, що аж вуха закладало. Спершу вона завмирала від жаху: боялася, що хатинка от-от впаде і вона розіб'ється разом з нею. Та година спливала за годиною, а нічого такого не

трапилося. Тож хвилювання потро-

ху вляглося, і вона вирішила спокійно чекати, що ж воно буде далі. Зрештою, хиткою підлогою вона дісталася до свого ліжечка і прилягла, а Тото приломився поруч.

І хоч хатинку так само гойдало під завивання вітру, стомлена Дороті заплющила очі і невдовзі уже міцно спала.

